

KARTA INWENTARYZACYJNA GEOSTANOWISKA

Dawid Białek

Informacje ogólne		
Nr obiektu	040	
Nazwa obiektu (oficjalna, obiegowa lub nadana)	PASZOWICE – GRANITY	
Współrzędne geograficzne [WGS 84 – hddd.dddd]	Długość: 16°11'39.38"	Szerokość: 51°0'45.7"
Gmina	Paszowice	
Opis lokalizacyjny	Około 1 km na S od Paszowic i 700 m na E od drogi E65 (S3). Kamieniołom „Pokutnik”	
Rozmiary (np. długość, szerokość, wysokość, powierzchnia)	Długość – 300m Szerokość – 120m Wysokość ścian – 40m	
Charakterystyka naukowa geostanowiska		
Reprezentowana dziedzina nauk o Ziemi (np. tektonika, litologia, stratygrafia, geomorfologia)	Petrografia skał magmowych, mineralogia – minerały pegmatytów	
Rodzaj obiektu	Czynny kamieniołom	
Litologia	Granitoidy i pegmatyty	
Forma rzeźby terenu		
Geneza obiektu (naturalny, antropogeniczny)	Sztuczny	
Ogólny kontekst geologiczno-geomorfologiczny	Odślonięcie położone jest na bloku przedsudeckim, w obrębie masywu granitoidowego Strzegom-Sobótka. Masyw ten jest wyraźnie wydłużony na kierunku SE-NW i wzdłuż tej osi jego długość dochodzi do 50 km. W najszerszym miejscu, w okolicach Sobótki jego szerokość dochodzi do 12 km. Największe kamieniołomowi zlokalizowane są w zachodniej części masywu, pomiędzy Strzegomiem a Paszowicami. W obrębie masywu wyróżnia się cztery odmiany granitoidów: granity hornblendnowo-biotytowe i granity biotytowe (występujące głównie w zachodniej części masywu) oraz granity dwułuszczkowe i granodioryty biotytowe (występujące w części wschodniej). Wiek tych granitoidów określona na ok. 300 mln lat.	

Opis obiektu z punktu widzenia nauk o Ziemi	Geostanowisko usytuowane jest w obrębie czynnego, kilkupoziomowego kamieniołomu eksploatującego najpowszechniejszą odmianę granitoidów w obrębie masywu Strzegom-Sobótka, tzn. granit hornblendowo-biotytowy. Jest to skała barwy jasnoszarej, równoziarnista, średnio- do grubokrystalicznej. Lokalnie wykazuje strukturę porfirowatą, ze względu na obecność dużych kryształów skaleni alkalicznych. Skała nie wykazuje uporządkowania. W ich obrębie licznie występują mikrokryształiczne enklawy maficzne, a także ksenolity o wyraźnie widocznych teksturach kierunkowych, będące fragmentami skał osłony masywu. Można natknąć się również na gniazda pegmatytów, z dużymi kryształami kwarcu dymnego, skaleni, epidotu czy stilbitu. Warto zwrócić również uwagę na niewielkie żyły aplogranitu, przecinające główną odmianę skalną, gdyż w ich obrębie można spotkać, co prawda małe, kryształy np. wolframitu, sfalerytu, molibdenitu czy kasyterytu. W kamieniołomie widoczny jest, typowy dla wielu skał magmowych, ortogonalny układ spękań kontrakcyjnych – dwa systemy spękań pionowych oraz system spękań subhoryzontalnych – będące efektem stygnięcia magmy. Na system ten nałożone są młodsze spękania.
Historia badań naukowych	Pierwsze naukowe opracowania skał masywu Strzegom-Sobótka są efektem pracy zespołu geologów niemieckich pracujących pod kierownictwem Hansa Cloos'a (Cloos, 1922). Począwszy od lat 60-tych XX wieku masyw ten stał się obiektem wielu opracowań, głównie o charakterze petrograficznym. Na szczególną uwagę zasługują tu prace Majerowicza (1972), Kurala i Morawskiego (1968), Maciejewskiego i Morawskiego (1975) i Puziewicz (1985), stanowiące podstawę do dalszych badań. Pierwsze opracowanie minerałów pegmatytów tego obszaru zawarte jest w pracy Janeczka (1985)
Wartości dodatkowe (historyczne, biologiczne)	W Paszowicach odkryto fragmenty malowanej ceramiki z okresu kultury łużyckiej oraz monety rzymskie z III wieku. We wsi warto zobaczyć kościół pw. Świętej Trójcy, założony w XIII w.,
Bibliografia (najważniejsze pozycje)	Cloos H. (1922): Der Gebirgsbau Schlesiens. Borntraeger, Berlin. Janeczek J. (1985): Typomorficzne minerały pegmatytów masywu Strzegom – Sobótka. Geol. Sudetica 21, 2, 1-62. Domańska-Siuda, J., 2007. The granitoid Variscan Strzegom–Sobótka Massif. In: Kozłowski, A., Wiszniewska, J. (Eds.), Granitoids in Poland. Archivum Mineralogiae Monograph 1, pp. 179–191. Kural, S., Morawski, T., 1968. Masyw granitowy Strzegom–Sobótka. Biuletyn Instytutu Geologicznego 227, 33–74. Maciejewski, S., Morawski, T., 1975. Zmienność petrograficzna granitów masywu strzegomskiego. Kwartalnik Geologiczny 19 (1), 47–65. Majerowicz A., Masyw granitowy Strzegom–Sobótka. Studium petrologiczne, Geol. Sudet., vol. 6, Warszawa 1972. Puziewicz, J., 1990. Masyw Strzegom-Sobótka — obecny stan wiedzy. Archiwum Mineralogiczne 46 (2), 95–141.

	Turnia K, Mazur S., Domańska-Siuda J., Szuszkiewicz A. 2014. SHRIMP U–Pb zircon dating for granitoids from the Strzegom–Sobótka Massif, SW Poland: Constraints on the initial time of Permo–Mesozoic lithosphere thinning beneath Central Europe. Lithos, 208–209, 415–429
Inne uwagi	brak
Stan i możliwości wykorzystania	
Możliwości wykorzystania obiektu do celów edukacyjnych	Obiekt o dużych walorach edukacyjnych, pozwalający przedstawić zagadnienia powstawania i umiejscawiania skał magmowych, oraz sposobów tworzenia się i rodzajów pegmatytów
Dostępność: ograniczenia, bezpieczeństwo	Kamieniołom czynny, możliwość zwiedzania po uzgodnieniu. Jest w użytkowaniu Kopalni Granitu „Pokutnik” Sp z o.o. Adam Rak
Istniejąca infrastruktura turystyczna	W pobliżu przebiega niebieski „Szlak Martyrologii”, biegnący od Jawora do Strzegomia i niebieski szlak rowerowy „Polskiej Wsi”
Istniejące i potencjalne zagrożenia	Jest to czynny kamieniołom, czemu towarzyszą wszelkie zagrożenia związane z prowadzeniem robót górniczych i ruchem dużych pojazdów.

Dokumentacja graficzna

040_1 Widok ogólny kamieniołomu od strony południowej. W tle wieś Paszowice i Góry Kaczawskie.

040_2 Ściana kamieniołomu z dobrze widocznym horyzontalnym systemem spękań i młodszyimi, nałożonymi spękaniem

040_3 Ściana kamieniołomu z wyraźnie widocznymi efektami wietrzenia granitu